

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Kwartaalonderzoek 1971-1975

N.A.

Citation

Kwartaalonderzoek 1971-1975. (1976). Kwartaalonderzoek 1971-1975. *Acta Politica*, 11: 1976(1), 102-105.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451627>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451627>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

onderwijs, migratie, persoonlijkheid), het jaar van het onderzoek, de steekproefgrootte, kenmerken van de populatie(, tijdsaspecten (b.v. panel, trend, eenmalig), kenmerken van het proces van data-verzameling (b.v. aanwezigheid van derden, interviewercode, duur), achtergrondvariabelen, woorden in vragenlijsten. Is men als onderzoeker b.v. geïnteresseerd in het verband tussen sportbeoefening en politiek, dan geeft men deze trefwoorden op aan het Steinmetz Archief (d.m.v. een speciaal formulier) en men krijgt een overzicht van de beschikbare data over sport en politiek.

Weet de onderzoeker eenmaal, uit de catalogus of via het RIQS-systeem, welke data hij nodig heeft dan vraagt hij een duplicaat van deze dataset(s) aan; dit duplicaat kan, volledig gedocumenteerd, op tape of op ponskaarten worden geleverd.

B – Als men bepaalde analyses wil laten uitvoeren op bestaand materiaal. Als het om beperkte analyses gaat en als de opdrachtgever een niet-commerciële status heeft (incl. overheidsinstellingen) zal het Steinmetz Archief deze analyses gratis uitvoeren. Als aan deze voorwaarden niet is voldaan, zal het archief de aanvrager verwijzen naar anderen of een vergoeding vragen.

C – Het archief verzorgt de aanvraag van data bij buitenlandse data-archieven.

D – Voor studenten die zich specialiseren in het sociaal-wetenschappelijk onderzoek zijn er stage-mogelijkheden bij het Steinmetz Archief.

E – Het adviseren bij het opzetten van een onderzoek (b.v. constructie van vragenlijsten), om de analyse en de opslag van de data gemakkelijker te laten verlopen.

Als onderzoekers gebruik willen maken van de diensten van het Steinmetz Archief kunnen zij contact opnemen met Drs. C. P. Middendorp, tel. (020) 225061. Het adres van het Steinmetz Archief is: Kleine Gartmanplantsoen 10, Amsterdam.

Het kwartaalonderzoek 1971—1975

Bij veel beschouwingen over enquête-onderzoek komt als bezwaar naar voren dat enquêtes een te statisch beeld oproepen van de politieke en sociale werkelijkheid. Nu zijn er drie mogelijkheden om de enquête als methode van datavergaring te gebruiken en dit bezwaar te ondervangen:

1 – *De paneltechniek*: Dezelfde groep mensen wordt op verschillende tijdstippen d.m.v. een enquête onderzocht. Hoewel deze methode zeer geschikt is voor het analyseren van veranderingsprocessen op korte termijn, zijn er aan het gebruik van een panel voor onderzoek op lange termijn vele bezwaren verbonden, zoals de 'uitval' van respondenten uit de oorspronkelijke groep en het a-typische karakter van een groep die frequent aan enquêtes moet meewerken.

2 – *Secundaire analyse*: men analyseert een aantal reeds uitgevoerde enquêtes om veranderingsprocessen te onderzoeken. Naarmate de periode waarover men deze analyse wil uitvoeren, langer is, zal het enquêtemateriaal heterogener zijn qua steekproefgrootte, vraagstelling, meting van achtergrondvariabelen enz. Hoewel er methoden bestaan om deze nadelen zo gering mogelijk te doen zijn, blijven zij de toepasbaarheid van de secundaire analyse nadelig beïnvloeden.

3 – *De continue enquête*: een (aantal) onderzoeker(s) enquêteert op een continue basis. In tegenstelling tot de paneltechniek trekt men steeds een nieuwe steekproef, in tegenstelling tot de secundaire analyse bepaalt één instantie de vorm en inhoud van de enquêtes. Commerciële bureaus voor enquête- en marktonderzoek organiseren zo hun zg. omnibusenquêtes, waar iedere klant iets van zijn gading kan invoegen. Deze omnibusenquêtes zijn voor wetenschappelijke doeleinden vrij-

wel onbruikbaar, omdat de achtergrondvariabelen zeer summier zijn en de vragen een sterk heterogeen karakter hebben (van soep tot schouwburgbezoek).

De continue enquête die vanaf eind 1971 door medewerkers binnen de FSW-A (Universiteit van Amsterdam) is georganiseerd, en ietwat optimistisch met de term 'kwartaalonderzoek' wordt aangeduid, verschilt dan ook essentieel van een omnibusenquête. De belangrijkste doeleinden van het kwartaalonderzoek zijn:

(a) Onderzoek naar de dynamische aspecten van een aantal essentiële politicologische variabelen. Om dit doel te bereiken is een deel van iedere 'golf' van de kwartaal-enquête onveranderd t.o.v. vorige en volgende golven, dit is het z.g. constante deel van de vragenlijst. In dit constante deel zijn vragen opgenomen die betrekking hebben op:

- gezinssamenstelling;
- gebruik van massamedia;
- politieke belangstelling;
- politieke kennis;
- opvattingen over effectiviteit van verschillende participatiemogelijkheden;
- gebruik van deze participatiemogelijkheden;
- lidmaatschap van organisaties;
- inkomen, beroep, opleiding;
- gevoel van politieke effectiviteit;
- partijvoorkeur en stemgedrag.

Het nut van dit constante deel van de enquêtes is tweëerlei:

- 1 – deze variabelen kunnen door de tijd heen geanalyseerd worden;
- 2 – het variabele deel van de enquête krijgt meer betekenis, omdat ieder item uit het variabele deel gerelateerd kan worden aan 'achtergrondvariabelen' waarvan het verloop door de tijd heen bekend is.

(b) Onderzoek naar de wijze waarop politieke strijdpunten ontstaan (of niet ontstaan), en zich in de tijd over verschillende groepen binnen het electoraat uitkristalliseren. Om dit doel te bereiken is een deel van iedere enquête gereserveerd voor vragen die in een beperkt aantal (b.v. drie of vier) golven gesteld worden. In het kwartaalonderzoek zijn tot nu toe in dit verband vragen opgenomen over:

- de wenselijkheid van één Europese regering;
- de subjectieve welvaartsbeleving;
- de energiecrisis.

(c) Ad hoc onderzoek, b.v. ten bate van een dissertatie, een leeronderzoek, een wetenschappelijke publikatie. Door de aanwezigheid van het constante gedeelte krijgen dergelijke ad hoc vragen meer reliëf dan in een eenvoudige omnibusenquête. In het kwartaalonderzoek zijn tot nu toe ad hoc vragen opgenomen over:

- het gevoel, tot de Nederlandse politieke gemeenschap te behoren ('sense of community');
- homoseksualiteit;
- atoombewapening;
- de werkende gehuwde vrouw;
- de NAVO;
- de VVDM;

- gemeentepolitiek;
- dienstplicht;
- sportbeoefening;
- rol van massamedia;
- beleving van de werksituatie;
- boeken, film, toneel;
- geweld in Nederland;
- formele participatie-theorieën;
- aspecten van politieke issues.

(d) Methodologisch onderzoek. Tot nu toe zijn in dit verband vragen opgenomen over:

- het non-response verschijnsel in enquêtes;
- links-rechts dimensie in Nederlands partijstelsel.

Nadat in 1970–1971 verschillende onderzoeksbureaus offertes hebben uitgebracht voor het uitvoeren van het kwartaalonderzoek, is de N.V. v/h Stichting voor Statistiek te Den Haag belast met deze uitvoering. De volgende enquêtes zijn tot nu toe verricht:

tijd	aantal geënquêteerden	non-response
1 januari 1972	600	28 %
2 september 1972	631	29 %
3 december 1972	606	32 %
4 mei 1973	567	34 %
5 september 1973	587	39 %
6 december 1973	591	39 %
7 mei/juni 1974	600	37 %
8 november 1974	593	36 %
9 mei/juni 1975	594	38 %
10 oktober 1975	640	34 %

De data werden opgeslagen in het Amsterdams Sociaal-Wetenschappelijk Data Archief (ASDA), welke organisatie ook voor de documentatie en de beschikbaarstelling voor analyses zorgt.

De data worden ook doorgegeven aan het Steinmetz-archief (Amsterdam) en aan het Inter-University Consortium for Political Research (I.C.P.R., Ann Arbor), ten behoeve van de internationale verspreiding ervan.

Tot nu toe is het kwartaalonderzoek een gezamenlijke onderneming van het Basch-witz-instituut en de afd. Methoden en Technieken van het IWP geweest. Vooral Dr. H. 't Hart, Drs. S. Tellegen en Drs. O. Schmidt zijn betrokken geweest bij het opstellen van de vragen en het onderhouden van de contacten met het onderzoeksbureau.

Ondanks een aantal gebreken biedt de dataverzameling van de eerste acht golven van het kwartaalonderzoek nu reeds vele gebruiksmogelijkheden. Hoewel er al een behoorlijk aantal publikaties hebben plaatsgehad op basis van dit onderzoek, moet

worden geconstateerd dat dit aantal snel groter zal kunnen worden als aan een tweetal voorwaarden is voldaan.

Deze voorwaarden zijn:

1 – De continuïteit van het onderzoek zelf. Zoals eerder opgemerkt, is een van de belangrijkste functies van dit onderzoek de dynamische analyse van politicologisch relevante variabelen. Pas als een behoorlijk aantal enquêtes is uitgevoerd, is het mogelijk interessante tijdreeks-analyses uit te voeren. Nu er materiaal beschikbaar is van acht enquêtes (1971-1974), zal deze functie van het onderzoek tot zijn recht kunnen komen.

2 – Een korte publikatie van de rechte tellingen en enkele eenvoudige analyses na het gereedkomen van elke kwartaal-enquête. Zo'n publikatie zal zeker informerend en stimulerend werken: met name zal men er door zulke publikaties eerder toe komen verbeteringen in de vragen te suggereren en meer gebruik te maken van de faciliteiten van dit onderzoek.